

ISSN 2224-8609

ВІСНИК

**ВОЛИНСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

№ 24

2019

Голова редакційної колегії:

Оксанич О.

д.е.н., професор, Волинський інститут економіки та менеджменту.

Заступник голови редакційної колегії:

Горбовий А.

д.т.н., професор, академік Академії економічних наук України та Інженерної академії України, Волинський інститут економіки та менеджменту.

Члени редакційної колегії:

Халецька А.

д.н.держ.упр., професор, академік Академії економічних наук України, Університет державної фіскальної служби України;

Реслер М.

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Мукачівського державного університету, академік Академії економічних наук України;

Липчук В.

д.е.н., професор, академік Академії наук вищої освіти України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, завідувач кафедри статистики та аналізу, директор навчально-наукового інституту економіки АПК Львівського національного аграрного університету;

Гарасим П.

д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, факультет управління фінансами та бізнесу, Львівський національний університет імені Івана Франка;

Ярош П.

доктор, проректор зі стратегічного розвитку, Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Przeworsku (м. Пшеворськ, Республіка Польща);

Цібакова В.

доктор, професор, ректор, Vysoká škola ekonómie a manažmentu verejnej správy v Bratislave (м. Братислава, Словачька Республіка);

Вічіч С.

доктор, ректор, Висока Хотелийерська школа (м. Белград, Республіка Сербія);

Штефко Р.

доктор, професор, декан факультету менеджменту, Prešovská univerzita v Prešove (м. Прешов, Словачька Республіка);

Іллієв І.

д.ю.н., професор, ректор, Частен професіонален колеж «Света София» (м. Септември, Республіка Болгарія);

Магда Р.

доктор, інститут економіки, методології та інформатики, Károly Róbert College (м. Дьєндьеш, Угорщина);

Чєнчяла Ю.

доктор, ректор, Vysoká škola podnikání (м. Острава, Чеська Республіка);

Любас Б.

доктор, професор, ректор, Nadbužañska Szkoła Wyższa im. Marka J. Karpia (м. Семятиче, Республіка Польща);

Гайда В.

доктор, професор, ректор, Warszawska Szkoła Zarządzania (м. Варшава, Республіка Польща);

Спулбер Д.

доктор, дослідник кафедри соціальних та політичних наук, Università degli Studi di Genova (м. Генуя, Італія).

Відповідальний секретар:

Степанюк О.

к.т.н., доцент кафедри менеджменту організацій та зовнішньоекономічної діяльності, академік Академії економічних наук України, перший проректор Волинського інституту економіки та менеджменту.

Комп'ютерна верстка:

Горбач В.

викладач, Волинський інститут економіки та менеджменту.

Збірник зареєстрований

Міністерством юстиції України 26.05.2011

Засновник збірника

Волинський інститут економіки та менеджменту

Свідоцтво про державну реєстрацію

КВ №18123-6923Р

Збірник включено до Переліку наукових фахових видань України

(економічні науки) на підставі наказу МОН України від 26.05.2014 р. № 462

Видавець:

Волинський інститут економіки та менеджменту

Адреса:

вул. Електроапаратна, 3, м. Луцьк, 43020

тел./факс.: (0332) 78-98-33

e-mail: visnyk.viem@ukr.net

Рекомендовано до друку Вченою радою Волинського інституту економіки та менеджменту

(протокол № 9 від 27 червня 2019 р.)

Опубліковані матеріали відображають точку зору авторів, яка може не збігатись з позицією редколегії збірника. Автори несуть відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

ЗМІСТ

Василик А. В., Хлібовська А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ШКІЛ.....	6
Данилюк Т. І. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В БІЗНЕСІ	16
Дзямулич М. І., Андрусик І. О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	23
Дзямулич М. І., Гура І. С. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ РИНКІВ.....	31
Захарченко В. І. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	36
Мальцев Е. А. КОНЦЕПТУАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОЛІ В НАД-СИСТЕМІ	50
Маркус О. В., Придатко Ю. М. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	59
Могилова А. Ю., Швайка А. О. ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ПОСЛУГИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	68
Гусак Л. П., Остапенко Т. А. САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД В РОБОТІ ФРІЛАНСЕРА.....	81
Рилєєв С. В., Столяр Л. Г. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИИЧХ ВИТРАТ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	88
Савченко О. Р. СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ.....	100
Сапожкова О. М. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА	110
Семенча І. Є., Горбунова Ю. Р. СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ТА ВПЛИВ НА ДОХІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	119
Слободянюк О. В., Вдовиченко І. О. МЕДИЧНЕ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	132
Сяська О. В. АНАЛІЗ ВПЛИВУ ДИНАМІКИ КОМУНАЛЬНИХ ТАРИФІВ В УКРАЇНІ НА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ.....	143

Черниш І. В., Кузьменко Л. Ю., Новаковська М. С.	
ПРОЦЕС УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	151
Черниш І. В., Шепелєва А. О., Левченко О. В.	
КОНЦЕПЦІЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ У КОНТЕКСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	162
Шматковська Т. О., Муран А. Я.	
ОБЛІК В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	172
Вовчик Н. Л.	
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	180
Кондро І. В.	
НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ТЛУМАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ».....	196
Милько І. П.	
ІННОВАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТА СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ НИЗЬКИЙ.....	211

6. Fedorova N.O. (2018) Medical insurance in the system of state regulation of insurance activity. *Bulletin of NUTS of Ukraine. Series: Public Administration*, 201-211 [in Ukrainian].

7. Consolidated reporting data for the insurance market of Ukraine for 2015-2018. [Electronic resource]. - Access mode: <https://nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html> Accessed: May 2019

УДК 338.465.4

Сяська О. В., к.е.н., доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ДИНАМІКИ КОМУНАЛЬНИХ ТАРИФІВ В УКРАЇНІ НА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ

ANALYSIS OF THE IMPACT OF DYNAMICS OF COMMUNAL TARIFFS IN UKRAINE ON THE SOLVENCY OF THE POPULATION

У статті наголошується, що однією з основних проблем при реформуванні житлово-комунального господарства залишається питання формування та встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги. При цьому всі реформи ЖКГ, які пропонує уряд, в основному, зводяться до поетапного зростання тарифів на комунальні послуги, причому якість самих послуг кращою від цього не стає.

В роботі досліджено вплив зміни тарифів на послуги електропостачання, газопостачання, водопостачання, водовідведення і централізованого опалення на платоспроможність громадян, рівень інфляції, кількість субсидіантів, видатки Державного бюджету на субсидії та заборгованість населення з оплати комунальних послуг. Встановлено, що на фоні щорічного зростання тарифів на комунальні послуги, особливо на газопостачання, ціна якого суттєво впливає на розмір інших тарифів, відбувається автоматичне зростання кількості домогосподарств, які потребують субсидування, видатків Державного бюджету на субсидії та стрімкого збільшення заборгованості населення за надані комунальні послуги.

Проведений аналіз динаміки тарифів на комунальні послуги для населення свідчить про їх невідповідність темпам зростання зарплат і пенсій.

Запропоновано ряд заходів, зокрема, збільшення видобутку власного газу та укладання договору про прямі поставки природного газу з Російської Федерації, які дозволять суттєво знизити ціну на послуги газопостачання для населення, що призведе до зменшення тарифів на інші комунальні послуги, видатків Державного бюджету України на субсидії та скорочення заборгованості громадян за надані комунальні послуги. Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити платоспроможність та рівень життя населення.

Ключові слова: тарифи на комунальні послуги, платоспроможність, інфляція, субсидії, заборгованість населення, коефіцієнти зміни показників.

In the article states that one of the main problems in the reform of housing and communal services remains the issue of formation and establishment of tariffs for housing and communal services. At the same time, all the reforms of the housing and communal services proposed by the government are mainly reduced to a gradual increase in tariffs for utilities, and the quality of services itself does not become the best of it.

The work investigated the influence of change of tariffs for services of electricity, gas, water, wastewater, and Central heating on the solvency of citizens, inflation, number of subsidies, subsidies from the State budget, and arrears on payment of utilities. It is established that against the background of annual growth of tariffs for utilities, especially for gas, the price of which significantly influences the size of other tariffs, there is an automatic increase in the number of households in need of subsidies, subsidies from the State Budget, and a rapid increase in the population's indebtedness for provided utilities.

The analysis of dynamics of tariffs for communal services for the population indicates that the mismatch in growth rates of salaries and pensions.

Proposed a number of measures, in particular, the increase in own gas production and the conclusion of the contract on direct supply of natural gas from the Russian Federation that will significantly reduce the price for gas services for the population, which will lead to reduction of tariffs for other utilities, the expenditures of the State budget for subsidies and reduction of citizens' indebtedness for provided utilities. Implementation of the proposed measures will improve the solvency and standard of living of the population.

Key words: *utilities tariffs, solvency, inflation, subsidies, population indebtedness, coefficients of change of indicators.*

В статье исследовано влияние изменения тарифов на коммунальные услуги на платежеспособность граждан, уровень инфляции, количество субсидиантов, расходы Государственного бюджета Украины на субсидии и задолженность населения по оплате коммунальных услуг. Установлено, что на фоне ежегодного роста тарифов на коммунальные услуги, особенно на газоснабжение, цена которого существенно влияет на размер других тарифов, происходит автоматический рост количества домохозяйств, нуждающихся в субсидировании, расходов Государственного бюджета на субсидии и стремительного увеличения задолженности населения за предоставленные коммунальные услуги.

Проведенный анализ динамики тарифов на коммунальные услуги для населения свидетельствует об их несоответствии темпам роста зарплат и пенсий.

Предложен ряд мер, в частности, увеличение добычи собственного газа и заключение договора о прямых поставках природного газа из Российской Федерации, которые позволят существенно снизить цену на услуги газоснабжения для населения, что приведет к уменьшению тарифов на другие коммунальные услуги, расходов Государственного бюджета Украины на субсидии и сокращению задолженности граждан за предоставленные коммунальные услуги. Реализация предложенных мероприятий позволит повысить платежеспособность и уровень жизни населения.

Ключевые слова: тарифы на коммунальные услуги, платежеспособность, инфляция, субсидии, задолженность населения, коэффициенты изменения показателей.

Вступ. Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) є однією з найважливіших сфер економіки та носить соціальний характер, оскільки забезпечує населення необхідними ресурсами для життя. Вода, природний газ, тепло та електроенергія – це найцінніші ресурси, які є необхідними для нормальної життєдіяльності людей та їх цивілізованого проживання. Від доступності цих ресурсів залежить рівень комфорту, якість життя та нормальне існування кожної людини.

Аналіз останніх досліджень. Питаннями розвитку ЖКГ, зокрема, проблемами формування та регулювання тарифів на житлово-комунальні послуги займалися Димченко О.В., Запатріна І.В., Качала Т.М., Полуянов В.П., Хвесик М.А. та ін. Разом з тим, незважаючи на посилену увагу науковців до проблем ЖКГ, недостатньо повно досліджені питання оцінки впливу зміни комунальних тарифів на платоспроможність і рівень життя населення.

Методика досліджень. У процесі дослідження використовувались методи аналізу і синтезу, системного підходу, порівняльно-критичного аналізу та інші методи залежно від того чи іншого аспекту проблеми, що розглядається.

Постановка завдання. Метою даної роботи є дослідження та аналіз впливу зміни тарифів на послуги ЖКГ на платоспроможність і рівень життя громадян України і на основі проведених досліджень розроблення напрямків зниження комунальних тарифів для населення.

Результати досліджень. Житлово-комунальне господарство – одна з найбільших галузей економіки України, яка має великий вплив на щоденне життя кожної людини та на ситуацію у країні в цілому. В Україні реформа ЖКГ здійснюється давно. Ринкові перетворення торкнулися багатьох аспектів його функціонування, проте не стали фактором зростання якості житлово-комунального обслуговування населення та поліпшення умов проживання.

Однією з основних проблем при реформуванні житлово-комунального господарства залишається питання формування та встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги. Останніми роками в Україні зроблено чимало кроків для врегулювання питань тарифоутворення у сфері ЖКГ, однак ситуація складається таким чином, що на невідповідність очікуванням скаржаться не лише споживачі житлово-комунальних послуг, але і виробники. І якщо перші вважають, що тарифи надто високі, то виробники житлово-комунальних послуг заперечують це із посиланням на те, що тарифи не відшкодовують економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво.

Встановлення тарифів на послуги ЖКГ має певні закономірності та здійснює суттєвий вплив на ефективність діяльності підприємств галузі. Відсутність ринкових механізмів у цій сфері не дає змоги привести тарифи до

рівня, який би забезпечив підприємствам ЖКГ відшкодування витрат, а загальноекономічна ситуація в країні нині не дозволяє вирішити ці проблеми ринковими методами, враховуючи недостатній рівень доходів громадян

Всі реформи ЖКГ, які пропонує уряд, в основному, зводяться до поетапного зростання тарифів на комунальні послуги, причому якість самих послуг кращою від цього не стає.

З прийняттям Закону України №2189-VIII від 09.11.2017р. «Про житлово-комунальні послуги» [1] формування тарифів змінилося. Згідно з новим законом, всі житлово-комунальні послуги поділяють на житлові послуги (послуга з управління багатоквартирним будинком) та комунальні послуги (централізоване постачання холодної води, централізоване постачання гарячої води, водовідведення, газопостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо).

Протягом останніх років відбулося значне зростання тарифів на комунальні послуги для населення, причому відбувалося це в кілька етапів. Проаналізуємо динаміку зростання тарифів за період з 2014 по 2019 рр. (див. табл. 1) та порівняємо її з динамікою зростання інфляції, середньої і мінімальної заробітної плати та пенсії в Україні (див. табл. 2).

Оскільки тарифи на водопостачання, водовідведення та централізоване опалення диференційовані по регіонах України, тому дані для аналізу по цим тарифам візьмемо для м. Рівного. Аналогічно, дані про середній розмір заробітної плати і пенсії, які є різними для кожної області України, будемо також аналізувати для м. Рівного. Комунальні тарифи для населення на послуги електропостачання та газопостачання є однаковими для всіх регіонів країни. Мінімальний розмір заробітної плати і пенсії, які визначаються Законом України «Про державний бюджет України» та Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», також для всіх регіонів країни є однаковими.

Таблиця 1.

**Тарифи на комунальні послуги для населення
станом на 1 січня 2014 – 2019 рр.**

Вид послуг	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	2	3	4	5	6	7
Електропостачання, коп./кВт год. (до 100 кВт год.)	28,02	36,6	45,6	71,4	90,0	90,0
$K_{ел}$	1,0	1,31	1,63	2,55	3,21	3,21
Електропостачання, коп./кВт год. (понад 100 кВт год.)	36,48	63,0	78,9	129,0	168,0	168,0
$K_{ел}$	1,0	1,73	2,16	3,54	4,61	4,61
Водопостачання, грн./м ³	2,65	6,22	6,60	8,18	8,59	11,52
$K_{вп}$	1,0	2,35	2,49	3,09	3,24	4,35
Водовідведення, грн./м ³	2,28	5,35	5,71	6,16	6,95	8,47
$K_{вв}$	1,0	2,35	2,50	2,70	3,05	3,71
Газопостачання, грн./м ³	0,96	1,42	5,99	6,88	6,96	8,55

1	2	3	4	5	6	7
$K_{газ}$	1,0	1,48	6,24	7,17	7,25	8,91
Централізоване опалення, грн. за 1 Гкал	282,05	453,56	763,93	1457,09	1492,15	1795,53
$K_{оп}$	1,0	1,61	2,71	5,17	5,29	6,37

Джерело: розраховано автором на основі даних НКРЕКП [2].

Примітка: коефіцієнти $K_{ел}$, $K_{вп}$, ..., $K_{оп}$ виражають відношення значень показників аналізованого року до значень 2014 р.

Аналіз табл. 1 показує щорічне стрімке зростання всіх комунальних тарифів для населення, що засвідчують відповідні коефіцієнти. Так, в Україні за період з 2014 по 2019 рр. тарифи на електропостачання в середньому виросли в 4 рази, а тарифи на газопостачання – майже в 9 разів. Для м. Рівного тарифи на водопостачання збільшились в 4,35 рази, на водовідведення – в 3,7 рази, на централізоване опалення – в 6,4 рази.

Таблиця 2.

**Показники заробітної плати, пенсії та інфляції
станом на 1 січня 2014 – 2019 рр.**

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Середня зарплата, грн.	2626	2898	3583	5214	6458	7682
$K_{сзп}$	1,0	1,10	1,36	1,99	2,46	2,93
Мінімальна зарплата, грн.	1218	1218	1378	3200	3723	4173
$K_{мзп}$	1,0	1,0	1,13	2,63	3,06	3,43
Середня пенсія, грн.	1526	1581	1699	1828	2479	2542
$K_{сп}$	1,0	1,04	1,11	1,20	1,62	1,67
Мінімальна пенсія, грн.	949	949	1074	1247	1373	1497
$K_{мп}$	1,0	1,0	1,13	1,31	1,45	1,58
Інфляція, %	24,9	43,3	12,4	13,7	9,8	4,2
$K_{інф}$	1,25	1,79	2,01	2,29	2,51	2,62

Джерело: розраховано автором на основі даних [3], [4].

Примітки:

- Коефіцієнти $K_{сзп}$, $K_{мзп}$, ..., $K_{мп}$ виражають відношення значень показників аналізованого року до значень 2014 р.
- У таблиці подано річні показники інфляції, лише у 2019 р. за січень-травень.
- Коефіцієнти $K_{інф}$ виражають відношення значень показників аналізованого року до значень 2013 р.

Аналіз табл. 2 показує зростання показників заробітної плати і пенсії. Так, за період з 2014 по 2019 рр. середня зарплата збільшилась в 2,93 рази, а мінімальна зарплата – в 3,43 рази. В той же час середня пенсія збільшилась лише в 1,67 рази, мінімальна пенсія – в 1,58 рази, а рівень інфляції виріс в 2,62 рази. Оскільки коефіцієнти зростання інфляції значно перевищують відповідні коефіцієнти підвищення пенсій, то стає зрозумілим, що за досліджуваний період життєвий рівень людей пенсійного віку мав стійку тенденцію до погіршення. І це без врахування щорічного стрімкого зростання тарифів на комунальні послуги. Варто відмітити, що даними Пенсійного фонду [4], станом на 1 січня 2019 р. в Україні зареєстровано 11,5 млн. пенсіонерів. При цьому, чисельність населення країни становила 42,15 млн. [3].

Проведений аналіз динаміки тарифів на комунальні послуги для населення також свідчить про їх невідповідність темпам зростання зарплат і пенсій. Так, за останні 5 років пенсія збільшилася лише в 1,6 рази, а тарифи на послуги газопостачання, яке є ключовою складовою у формуванні комунальних тарифів, виросли в 9 разів. Це мало надзвичайно негативні соціальні наслідки та болюче вдарило по громадянах України, чия платоспроможність і реальні доходи стрімко скоротилися. Стає зрозумілим, що основна частина населення не в змозі оплачувати вартість комунальних платежів. Це призводить до щорічного зростання заборгованості населення з оплати комунальних послуг.

Для допомоги малозабезпеченим родинам в оплаті житлово-комунальних послуг Уряд України у 1995 р. започаткував програму житлових субсидій. Право на отримання субсидії має кожна сім'я або окрема особа, чії витрати на оплату житлово-комунальних послуг перевищують в середньому 15% щомісячного сукупного доходу. Динаміка кількості домогосподарств, яким призначено субсидії, видатків Державного бюджету України на субсидії та величини заборгованості населення з оплати комунальних послуг у 2014 – 2019 рр. наведена в табл. 3.

Таблиця 3.

**Динаміка кількості домогосподарств, яким призначено субсидії,
видатків на субсидії та величини заборгованості населення
з оплати комунальних послуг у 2014 – 2019 рр.**

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
Кількість домогосподарств, тис. од.	1510,1	5392,9	7677,2	8809,3	6537,7	-
$K_{до}$	1,0	3,57	5,08	5,83	4,33	-
Видатки на субсидії, млн. грн.	9670,5	19220,6	48258,8	68794,0	73708,1	57047,3
$K_{вид}$	1,0	1,99	4,99	7,11	7,62	5,90
Заборгованість населення, млрд. грн.	11,9	12,5	23,5	32,3	55,6	69,4
$K_{заб}$	1,0	1,05	1,97	2,71	4,67	5,83

Джерело: розраховано автором на основі даних [5], [6].

Примітки:

- Коефіцієнти $K_{дом}$, $K_{вид}$, $K_{заб}$ виражають відношення значень показників аналізованого року до значень 2014 р.
- Заборгованість населення у 2019 р. станом на кінець лютого.

Аналіз табл. 3 показує тенденцію щорічного стрімкого зростання кількості домогосподарств (малозабезпечених сімей), які отримували субсидії для відшкодування частини витрат на оплату комунальних послуг. В 2018 р. кількість субсидіантів зменшилася, в основному, не по причині зростання їхніх доходів, а через введення Кабінетом міністрів України більш жорстких умов отримання субсидій. Зважаючи на те, що на 2019 р. в Державному бюджеті України передбачено скорочення видатків на субсидії, можна прийти до висновку, що правила отримання субсидій будуть тільки посилюватися.

Незважаючи на широке застосування системи субсидування малозабезпечених сімей з боку держави, заборгованість населення з оплати комунальних послуг щороку неухильно зростає. Так, за даними Державної служби статистики України [5] на кінець лютого 2019 р. заборгованість складала 69,4 млрд. грн.

Комплексний аналіз табл. 1 – 3 показує, що на фоні щорічного зростання тарифів на комунальні послуги, особливо на газопостачання, ціна якого суттєво впливає на розмір інших тарифів, відбувається автоматичне зростання кількості домогосподарств, які потребують субсидування, видатків Державного бюджету на субсидії та стрімкого збільшення заборгованості населення за надані комунальні послуги. Динаміка зазначених показників характеризує стрімке скорочення платоспроможності населення та розширення масштабів його зuboжіння, що вже в найближчій перспективі може спричинити масштабну соціальну катастрофу в українському суспільстві.

Вихід з цього глухого кута ми вбачаємо в наступному:

1. Необхідно збільшувати видобуток власного газу, за запасами якого Україна посідає друге місце в Європі (після Норвегії) [7].

2. Заклучити договір про прямі поставки природного газу з ПАТ «Газпром» РФ, що дозволить зменшити ціну блакитного палива для України на 25% [8], а не купувати той самий російський газ в Європі за завищеними цінами.

Реалізація запропонованих заходів дозволить суттєво знизити ціну на послуги газопостачання для населення, що призведе до зменшення тарифів на інші комунальні послуги, видатків Державного бюджету України на субсидії та скорочення заборгованості громадян за надані комунальні послуги.

Висновки. Проведений аналіз динаміки тарифів на комунальні послуги, пенсій та заробітних плат, інфляції, заборгованості громадян за послуги ЖКГ за період 2014 – 2019 рр. показав невідповідність стрімкого зростання тарифів до платоспроможності населення. Запропоновано напрямки зниження ціни на послуги газопостачання, що дозволить зменшити вартість інших комунальних платежів та підвищити платоспроможність та рівень життя населення.

Список використаних джерел

1. Про житлово-комунальні послуги: Закон України №2189-VIII від 09.11.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1875-15>

2. Офіційний веб-сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nerc.gov.ua/>

3. Мінфін – все про фінанси: новини, курси валют, банки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/>

4. Офіційний веб-портал Пенсійного фонду України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.pfu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Ткачук Я. Як змінилися ціни на газ та видатки на субсидії за 5 років: інфографіка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://24tv.ua/yak_zminilisya_tsini_na_gaz_v_ukrayini_ta_vidatki_na_subsidii_za_5_rokiv_n1074773
7. Україна посідає друге місце в Європі за покладами газу // Економічна правда. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/news/2019/03/13/646066/>
8. Медведчук і Бойко в Санкт-Петербурзі: Прямий контракт з РФ знизить ціну газу для українців на 25%. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://politeka.net/ua/news/politics/1048666-medvedchuk-i-bojko-v-sankt-peterburge-prjamoj-kontrakt-s-rf-snizit-cenu-gaza-dlja-ukraincev-na-25/>

References

1. Pro zhitlovo-komunalni poslugi: Zakon Ukraini №2189-VIII vid 09.11.2017r. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1875-15>
2. Oficijnij veb-sajt Nacionalnoyi komisiyi, sho zdiysnyuye derzhavne reguluvannya u sferah energetiki ta komunalnih poslug (NKREKP). [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.nerc.gov.ua/>
3. Minfin – vse pro finansi: novini, kursi valyut, banki. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <https://minfin.com.ua/ua/>
4. Oficijnij veb-portal Pensijnogo fondu Ukraini. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <https://www.pfu.gov.ua/>
5. Oficijnij veb-sajt Derzhavnoyi sluzhbi statistiki Ukraini. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Tkachuk Ya. Yak zminilisya cini na gaz ta vidatki na subsidiyi za 5 rokiv: infografika. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : https://24tv.ua/yak_zminilisya_tsini_na_gaz_v_ukrayini_ta_vidatki_na_subsidii_za_5_rokiv_n1074773
7. Ukrayina posidaye druge misce v Yevropi za pokladami gazu // Ekonomichna pravda. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/03/13/646066/>
8. Medvedchuk i Bojko v Sankt-Peterburzi: Pryamij kontrakt z RF znizit cinu gazu dlya ukrayinciv na 25%. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://politeka.net/ua/news/politics/1048666-medvedchuk-i-bojko-v-sankt-peterburge-prjamoj-kontrakt-s-rf-snizit-cenu-gaza-dlja-ukraincev-na-25/>